

VARIA

Sylwester Bębas
Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu

***Sexting* – nowe zagrożenie wśród dzieci i młodzieży**

***Sexting* – the New Threat Amongst Children
and Young People**

Wstęp

Rozwój mediów elektronicznych jest zjawiskiem, które – poza bezspornymi korzyściami cywilizacyjnymi – w coraz większym stopniu i zakresie staje się podłożem rozwoju różnorodnych patologii. Udoskonalanie technologii informatycznych, czyniących świat „globalną wioską” i pozwalających na przekraczanie barier czasu i przestrzeni, równocześnie kreuje byt nowych, nieznanych dotychczas zagrożeń, wśród których istotne miejsce zajmuje obecnie popularny w gronie młodzieży *sexting*. Zjawisko to stało się nową formą ekspresji seksualności osób w wieku dojrzeźwania, dla których eksperymentowanie z własną seksualnością jest szczególnie kuszące.

Współcześnie społeczeństwo podchodzi do nagości i jej upubliczniania bardziej liberalnie niż kilkanaście lat temu. Młodzi ludzie nagość często traktują jak coś normalnego, niebędącego tematem tabu. Współczesny rozwój komputerów, Internetu, telefonii komórkowej sprawił, że młodzież coraz czę-

ściej wykorzystuje je jako pole do prezentowania erotyki, zyskując przestrzeń wolną od kontroli rodziców, także w sferze seksualności.

Oczywiście zjawisko *sextingu* nie ogranicza się do dzieci i młodzieży, jednak dla tej grupy wiekowej stanowi najpoważniejsze zagrożenie, przede wszystkim z uwagi na popularność tej formy kontaktów oraz jego możliwe konsekwencje. Dzieci i młodzież niestety nie zawsze myślą o skutkach tego, co robią korzystając z sieci. Tymczasem zdjęcia, które można wykonać nawet na prostych telefonach, bardzo często trafiają do Internetu i są wykorzystywane przez pedofilów.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie *sextingu* jako ryzykownego zachowania wśród dzieci i młodzieży korzystających z technologii cyfrowych. Autor porusza problematykę seksualności młodych ludzi, przedstawia pojęcie i typy *sextingu*, przyczyny, skalę i specyfikę tego zjawiska, następnie konsekwencje oraz działania profilaktyczne i edukacyjne, jakie mogą podjąć dorośli, zwłaszcza rodzice i nauczyciele. W czasach, gdy problem *sexstingu* narasta, tylko rzetelna edukacja młodych osób oparta na zgromadzonej wiedzy rodziców, nauczycieli oraz innych profesjonalistów może wiele z tych osób wchodzących w dorosłe życie ustrzec przed często tragicznymi konsekwencjami.

Ryzykowne postępowanie jest wpisane w rozwój młodego człowieka. Spółób postrzegania przez młodzież zagrożeń jest odmienny aniżeli u osoby dorosłej. Młodzi ludzie mają tendencję do zaniżania ryzyka. Mimo iż zachowanie jest niebezpieczne, jest potrzebne – to napęd do rozwoju, progresu, osiągania nowych celów. Dlatego należy zdawać sobie sprawę, że dzieci i młodzież zawsze będą podejmować ryzykowne zachowania. Obowiązkiem dorosłych – rodziców, nauczycieli – jest uświadomienie im zagrożeń, z jakimi mogą się spotkać.

Pojęcie i typy *sextingu*

Słowo *sexting* oficjalnie pojawiło się w 2009 roku¹. Termin *sexsting* (ang. *sexting*) powstał na początku bieżącego stulecia z połączenia słów *sex* oraz *texting* w odniesieniu do zjawiska przesyłania między użytkownikami tele-

¹ Por. H. K. Hudson, *Factors affecting sexting behaviors among selected undergraduate students*, Eastern Illinois University, Charleston 2006, s. 1; B. S. Marker, *Sexting as Moral Panic: an explanatory study into the media's construction of sexting*, Eastern Kentucky University, Richmond 2009, s. 1–46.

fonów komórkowych wiadomości tekstowych o charakterze seksualnym². *Sexting* to zjawisko polegające na przesyłaniu za pośrednictwem sieci lub publikowaniu online osobistych materiałów o charakterze erotycznym lub pornograficznym³.

Sexting oznacza wysyłanie roznegliżowanych zdjęć lub krótkich filmów o treści erotycznej do innej osoby. Zazwyczaj przesyłanie takich materiałów odbywa się za pomocą telefonu komórkowego lub smartfona (usługa MMS) i Internetu (email). Możemy tu wyróżnić dwa rodzaje zachowań: samoistne wykonanie fotografii lub krótkiego filmu i dobrowolne wysłanie do osoby, z którą nie wiąże nadawcy relacja seksualna; samoistne wykonanie własnej fotografii lub filmu (bądź zgoda na wykonanie tej czynności przez osobę zaufaną) i dobrowolne wysłanie bądź przekazanie osobie (chłopakowi, dziewczynie), z którą wiąże nadawcę relacja seksualna⁴. Wśród młodzieży wysyłanie zdjęć lub filmów o treści erotycznej to sposób na ogłoszenie, że są aktywni seksualnie, to także rodzaj flirtu, bezpiecznego seksu zastępującego kontakt fizyczny.

Sexting to wykorzystywanie telefonu do tworzenia, ładowania i rozpowszechniania materiałów o charakterze erotycznym. Czasem nastolatki eksperymentują z *sextingiem* jako formą doświadczeń seksualnych, ale proceder ten może być dla nich bardzo niebezpieczny. *Sexting* oznacza nie tylko pozowanie do nagich „fotek” i fotografowanie gołych części ciała przy pomocy telefonu. To także pokazywanie i przesyłanie dalej takich materiałów, prze-

² Por. D. Siegle, *Cyberbullying and sexting: technology abuses of the 21st century*, „Gifted child today” 2010, t. 32, nr 2, s. 14–16 i 65; J. R. Temple, A. P. Jonathan, P. Van Den Berg, V. D. Le, A. McElhany, B. W. Temple, *Teen Sexting and Its Association With Sexual Behaviors*, „Arch Pediatr Adolesc Med”, 2012, nr 166(9), s. 828–833; K. R. Taylor, „*Sexting*: fun or felony?”, „Principal Leadership” 2009, nr 8, s. 60–62; D. Corbett, *Let’s talk about sext: the challenge of finding the right legal response to the teenage practice of ‘sexting’*, „Journal of Internet Law”, 2009, nr 12, s. 3–8.

³ Por. K. J. Mitchell, D. Finkelhor, L. M. Jones, J. Wolak, *Prevalence and Characteristics of Youth Sexting: A National Study*, „Pediatrics”, 2012, nr 129 (1), s. 13–20; S. Livingstone, A. Görzig, *Sexting: the exchange of sexual messages online among european youth*, [w:] *Children, Risk and Safety on the Internet: Research and Policy Challenges in Comparative Perspective*, red. S. Livingstone, L. Haddon, A. Görzig, The Policy Press, Bristol 2012, s. 151–164; A. Lenhart, *Teens and Sexting: How and why minor teens are sending sexually suggestive nude or nearly nude images via text messaging*, Pew Research Centre Report 2009, <http://pewresearch.org/assets/pdf/teens-and-sexting.pdf> [dostęp: 06.06.2015]; Esemesy i karesy, <http://www.charaktery.eu/wiesci-psychologiczne/9677/Esemesy-i-karesy/> [dostęp: 21.08.2015].

⁴ Por. W. Ronatowicz, *Ryzykowne zachowania seksualne dzieci, młodzieży i młodych dorosłych w kontekście korzystania z technologii cyfrowych*, „Rocznik Lubelski”, t. 40, 2014, cz. 1, s. 129–143.

chowywanie ich w pamięci telefonu czy wysłanie do innych prowokujących MMS-ów⁵. Zjawisko dotyczy także wiadomości tekstowych i treści o charakterze erotycznym czy niechcianego kontaktu z pornografią przez otrzymywanie, wysyłanie, przekazywanie dalej wiadomości e-mail z adresami stron o charakterze erotycznym.

Niektórzy w definiowaniu uczestników *sextingu* ograniczają tę grupę do dzieci i młodzieży, inni nie stawiają ograniczeń wiekowych. Różnie określa się też charakter obrazów przesyłanych w ramach *sextingu* – od ogólnego terminu *materiały o charakterze seksualnym* przez bardziej określone, ale w dalszym ciągu szerokie pojęcie *nagie lub prawie nagie* po definicje ograniczające zjawisko do przesyłania materiałów niezgodnych z prawem, czyli określanych potocznie mianem pornografii dziecięcej⁶.

Obecnie wyróżnia się nowy typ *sextingu*, angażujący technologię przekazu komunikatów za pomocą kamery internetowej dołączonej do komputera bądź zainstalowanej w komputerze przenośnym (laptop) w czasie rzeczywistym (on-line). To rodzaj *sextingu* przy użyciu wideoczatów, czyli portali, gdzie oprócz tradycyjnej pisemnej formy komunikacji, użytkownicy mogą komunikować się ze sobą za pomocą mikrofonu oraz kamery internetowej w czasie realnym i w ten sposób prezentować zachowania seksualne. Najbardziej popularnymi zachowaniami są striptiz, masturbacja, petting i stosunek seksualny⁷.

Przyczyny, skala i specyfika zjawiska *sextingu*

Zjawisko *sextingu* to problem, który nie jest zupełnie nowy. Przed pojawieniem się Internetu znany był jako sex-telefon. Wraz z rozwojem nowych

⁵ Por. J. Rokicka, *Sexting – zabawa czy koszmar nastolatków?*, http://www.edziecko.pl/starsze_dziecko/1,79350,10068449,Sexting_zabawa_czy_koszmar_nastolatkow_.html [dostęp: 04.05.2015].

⁶ Por. K. Lounsbury, K. J. Mitchell, D. Finkelhor, *The true prevalence of „sexting”*. *Crimes against children research Centre*, 2011, <https://www.unh.edu> [dostęp: 08.08.2015].

⁷ Użytkownicy wideoczatów bardzo często, decydując się na podjęcie zachowań seksualnych, starają się chronić swój prywatny wizerunek poprzez zakładanie masek, okularów przeciwsłonecznych bądź kadrując kamerę w ten sposób, aby twarze „bohaterów” były niewidoczne. Niestety, wielokrotnie użytkownicy w trakcie wzrostu podniecenia seksualnego tracą czujność pokazując swoje twarze, mówiąc do swoich partnerów po imieniu. Użytkownicy takich serwisów często nieuważnie dobierają miejsce nagrywania swoich zachowań seksualnych. Do niefrasobliwych zachowań możemy zaliczyć: nieusunięcie z drugiego planu swoich realnych zdjęć, dyplomów uznania z imieniem i nazwiskiem. Por. W. Ronatowicz, *Rzyzkowne zachowania seksualne dzieci, młodzieży i młodych dorosłych...*, dz. cyt., s. 129–143.

technologii zaczął ewoluować. Prekursorką tego „nurtu” (co prawda w wersji dynamicznej) była Jennifer Ringley, która w czasie studiów zaczęła pokazywać swój pokój, w którym zainstalowana kamera pracowała przez 24 godziny, a ona zachowywała się tak, jakby była sama. Jej stronę internetową w 1998 roku tylko w jednym tygodniu oglądano nawet 100 mln razy⁸.

Zjawisko *sextingu* staje się coraz bardziej popularne wśród młodzieży i dochodzi do niego na bardzo wczesnym etapie znajomości. Nastolatki już po kilku spotkaniach lub wymianie wiadomości tekstowych gotowe są przesłać swoje nagie zdjęcie znajomym. Sytuacja staje się groźna szczególnie wtedy, kiedy materiały udostępniane są osobom poznanym w Internecie – często są to oszuści, którzy celowo podszywają się pod młode osoby, aby wyłudzić tego typu zdjęcia⁹. Nastolatkom *sexting* jawi się jako dobra zabawa, forma rozrywki, możliwość zaistnienia wśród rówieśników. Jest to również sposób na wyrażenie zainteresowania płcią przeciwną, przeżywanie pierwszych fascynacji i doświadczeń seksualnych.

*Sexting*¹⁰ jest obecnie powszechną praktyką w grupach nastolatków, służącą najczęściej flirtowaniu, okazywaniu miłości, przywiązania i zaufania, ale również nawiązywaniu relacji o charakterze seksualnym. W przypadkach skrajnych może służyć do prześladowania i upokarzania tych, którzy zdecydowali się wziąć w niej udział, szczególnie poprzez rozpowszechnienie zdjęć wśród znajomych, wgrzywanie ich do Internetu czy w inny sposób udostępnienie szerokiemu gronu odbiorców. Jak podkreśla Bronisław Siemieniecki¹¹, jest to spowodowane kilkoma czynnikami: agresywnością działań internetowych reklamodawców i spamerów, atrakcyjnością informacji erotycznej, owianej tajemnicą i zakazami dorosłych, możliwością pochwalenia się rówieśnikom wiedzą o erotyce, przeżyciem przygody w sieci.

Trudno określić, skąd wzięła się wśród nastolatków „moda” na wysyłanie swoich nagich zdjęć. Sądzić możemy, że wstępem były tzw. *Sweet fotki* i *selfie* (zdjęcia „z ręki”, wykonywane samemu sobie). Niewykluczony jest także

⁸ Por. T. Bienias, *Internet*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1998, s. 79.

⁹ Por. M. Pypeć, *Sexting wśród młodzieży*, <https://portal.abczdrowie.pl/sexting-wsrod-mlodziezy> [dostęp: 17.07.2015].

¹⁰ Por. J. Lopez, *Has the Internet unleashed digital drama?*, „Momentum” 2011, nr 4, s. 20–23.

¹¹ B. Siemieniecki, *Pedagogika medialna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 226–227.

wpływ pornografii i próba odzwierciedlenia oglądanych atrakcyjnych materiałów pornograficznych we własnym życiu¹².

Wśród przyczyn *sextingu* można wymienić także: chęć zemsty, na przykład w sytuacji, kiedy chłopak, którego rzuciła dziewczyna, upublicznia jej nagie zdjęcia; dla zabawy, np. osoba, która dostała rozbierane zdjęcia, rozsyła je dla żartu do swoich znajomych; flirt, np. ktoś liczy na bliższą znajomość z jakąś osobą; zobowiązanie, np. ktoś dostał śmiałe zdjęcie i czuje się zobowiązany odesłać swoje. Młodzież, wysyłając swoje nagie zdjęcia, bardzo często nie ma świadomości, że w momencie wysłania takiego zdjęcia przestaje być jego właścicielem i nie ma wpływu na to, jak to zdjęcie zostanie wykorzystane, czy nie odbije się na jego reputacji.

W Stanach Zjednoczonych zjawisko *sextingu* stało się głośne po tragicznej śmierci Jessiki Logan ze stanu Ohio, która popełniła samobójstwo, kiedy jej nagie zdjęcia wpadły w ręce setek uczniów z jej szkoły. Ta technologia jest na tyle młoda, że ludzie nie wypracowali jeszcze zasad moralnych w jej przypadku – stwierdził Bill Albert z National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancies. Problem polega na tym, że nawet jeśli myślisz, że wysyłasz zdjęcie tylko do swojego aktualnego chłopaka lub dziewczyny, w sekundę zdjęcie może zostać wysłane w cyberświat¹³.

W Polsce najgłośniejsza stała się sprawa czternastoletniej Ani z jednego z gdańskich gimnazjów. W październiku 2006 roku targnęła się ona na swoje życie, kiedy jej koledzy z klasy, wykorzystując chwilową nieobecność nauczyciela, zaatakowali dziewczynę. Dwóch chłopców trzymało ją za ręce. Pozostali dwaj zdarli jej sweterek i ściągnęli spodnie. Obnażyli ją. Śmiali się, jakby to była doskonała zabawa. Piąty chłopak filmował całe zdarzenie¹⁴.

Na zlecenie organizacji charytatywnej Ditch the Label z Brighton o zachowania związane z *sextingiem* zapytano 2732 osoby pomiędzy 13. a 25. rokiem życia. Okazało się, że dla niemal połowy jest on tylko „niegroźną zabawą”, a niemal co piąty uważa go za „coś normalnego”. Co trzeci z badanych przyznał się do tego, że zdarzyło mu się wysyłać za pomocą smartfona czy komputera swoje nagie zdjęcia. 13% nastolatków wyznało, że naciskano je, aby takie zdjęcia wysłali. Ditch the Label przyjrzało się też internetowym aplikacjom

¹² Por. W Ronatowicz, *Ryzykowne zachowania seksualne dzieci, młodzieży i młodych dorosłych...*, dz. cyt., s. 137.

¹³ A. Paszowska, *Sexting*, http://www.ponton.org.pl/readarticle.php?article_id=181, [dostęp: 19.11.2014].

¹⁴ E. Samplawska, *Coraz mniej winni?*, „Polityka”, nr 3 (2588), 20.01.2007, s. 30–33.

służącym do rozmów i wysyłania zdjęć, takim jak Snapchat, Skype, Kik Messenger oraz Whatsapp. „Pikantne” wiadomości za ich pośrednictwem wysyłało 62% nastolatków. Jak się okazało, dziewczynki robiły to dwukrotnie częściej niż chłopcy¹⁵.

Problem *sextingu* wśród młodzieży staje coraz powszechniejszy. Z ostatnich badań, przeprowadzonych na zlecenie Fundacji Dzieci Niczyje, wynika, że dotyczy on 11% dziewcząt i chłopców w wieku 15–18 lat. Pod uwagę wzięto wysyłanie zdjęć i filmów prezentujących częściową lub całkowitą nagość. Znacznie więcej, bo aż 34% badanych przyznało, że zdarzyło im się otrzymać tego typu materiały od innych osób. Bardziej podatne na wysyłanie swoich zdjęć są dziewczęta (14%). Badanie ujawniło jeszcze jedną, istotną informację. Chociaż do wysyłania erotycznych wiadomości przyznaje się jedynie co dziesiąty nastolatek, to ponad połowa badanych (58%) stwierdziła, że nie widzi nic złego w samym zjawisku *sextingu*. Można więc przypuszczać, że są to osoby potencjalnie podatne na podjęcie takiego kroku¹⁶.

Z badań przeprowadzonych w 2014 roku wynika, że nieznaczna większość (55%) respondentów nigdy nie spotkała się bezpośrednio ze zjawiskiem *sextingu*. Mniej więcej jedna trzecia (33%) przyznała, że robią tak nieliczne osoby z ich grona znajomych. Odpowiednio 7% i 5% przyznało, że w *sextingu* angażuje się duża część oraz większość znajomych. Jeśli chodzi o otrzymywanie wiadomości *seksxtingowych*, na których widać było nagiego lub prawie nagiego nadawcę, ogółem pozytywnie odpowiedziała na to pytanie ponad jedna trzecia badanych (34%). Wśród chłopców odsetek ten był dużo wyższy i wyniósł aż 40%, z kolei wśród dziewcząt odbiorcami takich wiadomości było 29% badanych. Potwierdza to częstą diagnozę, że adresatami takich wiadomości częściej są chłopcy, choć odsetek dziewcząt także wydaje się być zaskakująco wysoki. Nadawcami takich wiadomości najczęściej byli znajomi, a najpopularniejszym motywem – „podrywanie”, czy próba zwrócenia na siebie uwagi. W znaczącym procencie przypadków nadawcami były także zupełnie obce osoby. Co dziesiąty nastolatek (11%) deklaruje, że sam wysłał taką wiadomość ze swoim zdjęciem bądź filmem. Odsetek ten był wyższy wśród dziewcząt. Odbiorcami wiadomości był najczęściej chłopak/dziewczyna respondenta i były one wysyłane przede wszystkim w ramach flirtu w związku. Tylko 1% osób spośród

¹⁵ *Sexting staje się wśród nastolatków normą*, <http://polska.newsweek.pl/sexting-wsrod-nastolatkow-newsweek-pl,artykuly,349931,1.html> [dostęp: 06.06.2015].

¹⁶ Por. M. Pypeć, *Sexting wśród młodzieży*, <https://portal.abczdrowie.pl/sexting-wsrod-młodziezy...>, dz. cyt.

tych, którzy wysłali zdjęcia, zadeklarowało, że spotkały ich z tego powodu coś przykrego¹⁷. Według badań Leszka Wojtasika problem ten dotyczy od kilku do nawet ponad 40% dzieci i nastolatków¹⁸.

W Wielkiej Brytanii Britain's Child Exploitation and Online Protection Center (CEOP) ujawniło, że wśród 2000 przepytanych osób w wieku od 11 do 18 lat ¼ dostała takie multimedialne wiadomości lub e-maile, a ok. 70% zna prywatnie nadawców. Z kolei dane fundacji Beatbullying wykazują, że prawie 40% z nich deklaruje, że otrzymało kiedyś niedwuznaczną seksualnie wiadomość SMS lub e-mail. Z wyników ankiety przeprowadzonej wśród młodych mieszkańców Anglii wynika, że 23% takich wiadomości pochodziło od chłopaka lub dziewczyny, z którymi zainteresowany pozostawał w związku, 45% – od przyjaciół, a 2% – od osób dorosłych¹⁹.

Sexting, wedle relacji młodych ludzi, jest zjawiskiem powszechnie występującym wśród ich rówieśników. Bywa aktywnością wymuszoną – towarzyszy mu nękanie, prześladowanie i inne formy przemocy rówieśniczej w sieci. Najbardziej dotknięte *sextingiem* okazują się dziewczęta nakłaniane do niego przez chłopców. Wyraźne obecne w ocenie udziału młodych ludzi w aktywnościach o charakterze seksualnym online są podwójne standardy z uwagi na płeć – chłopcy uczestniczący w sytuacjach określanych mianem *sextingu* są zazwyczaj usprawiedliwiani, podziwiani, wysoko oceniani, podczas gdy aktywne seksualnie dziewczyny są oceniane negatywnie, często przy użyciu wulgarnych epitetów. Presja ze strony chłopców i uległość dziewczyn jest wiązana z wzorcami kultury masowej płynącymi z Internetu i innych mediów²⁰. Wynika to zapewne z narzucanej przez kulturę standardów lansujących wzór kobiecości. Dziewczęta potrzebują ciągłego potwierdzania ze strony koleżanek i kolegów, że dobrze wyglądają i spełniają kryteria atrakcyjności. Sprzymierzeńcami kultury seksualizacji są także przemysł filmowy i prasa młodzieżowa, które konsekwentnie kreują wizerunek nastolatki eksponującej swoją seksualność²¹.

¹⁷ S. Wójcik, K. Makaruk, *Seksting wśród polskiej młodzieży. Wyniki badania ilościowego*, Fundacja „Dzieci Niczyje”, Warszawa 2014, s. 7–14.

¹⁸ Ł. Wojtasik, *Seksting wśród dzieci i młodzieży*, „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka”, 2014, nr 13(2), s. 79–98.

¹⁹ Por. *Brytyjska młodzież oszalała na punkcie sextingu*, <http://palmtop.pl> [dostęp: 06.06.2015].

²⁰ Ł. Wojtasik, *Seksting wśród dzieci i młodzieży*, „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka”, 2014, nr 13(2), s. 86–87.

²¹ M. Sajkowska, *Wykorzystywanie seksualne dzieci: teoria, badania, praktyka*, Fundacja „Dzieci Niczyje”, Warszawa 2004, s. 209–212.

Doniesienia medialne pokazują najbardziej spektakularne, często tragiczne, przypadki *sextingu*, tymczasem z relacji młodzieży wynika, że rejestrowanie, wymiana czy publikowanie materiałów o charakterze seksualnym to dla nich codzienność i często nie uświadamiają sobie nawet jego możliwych negatywnych konsekwencji. Wedle relacji młodych ludzi *sexting* realizuje się między osobami już będącymi w związku, częściej jednak jest elementem nawiązywania relacji – na podstawie przesłanego zdjęcia uczestnicy wymiany podejmują np. decyzję o dalszych kontaktach i ewentualnym spotkaniu. Przesyłanie materiałów seksualnych często okazuje się być aktywnością wymuszoną – towarzyszy jej nękanie, prześladowanie i inne formy przemocy rówieśniczej w sieci²².

Rozwój technologii nasila przedmiotowe traktowanie dziewcząt – pojawiają się nowe funkcjonalności telefonów komórkowych, serwisów społecznościowych i narzędzi komunikacyjnych zwiększa na nie presję rejestrowania, przesyłania, publikowania i poddawania ocenie swojego wizerunku. Dobrym przykładem obrazującym to spostrzeżenie respondentów jest bijąca w ostatnim czasie rekordy popularności aplikacja Snapchat, która pozwala rejestrować smartphonem zdjęcia i krótkie filmy i wysyłać je znajomym. Nowość polega na tym, że nadawca określa po jakim czasie (maksymalnie 10 sekund) materiały te przestają być widoczne w telefonie odbiorcy. W związku z tym Snapchat wykorzystywany jest często w procesie *sextingu*. Przeświadczenie, że materiał zniknie bezpowrotnie, ośmiela nadawcę. Tymczasem zręczne posługiwanie się telefonem pozwala na zarejestrowanie obrazu nim zniknie. Ponadto umożliwiają to coraz popularniejsze aplikacje tworzone specjalnie po to, by ominąć ograniczenia czasowe widoczności obrazów w aplikacji Snapchat²³.

Konsekwencje *sextingu*

Sexting niesie za sobą wiele negatywnych skutków, a jego konsekwencje mogą być tragiczne – bardzo dużo zdjęć jest upublicznianych bez zgody właściciela, który często reaguje na taki fakt samookaleczeniem, próbą radykalnej zmiany wyglądu, odbierając to jako koszmarnie, krępujące i poniżające doświadczenie. Istnieje także duży problem z nieautoryzowaną dystrybucją takich zdjęć w Internecie.

²² O zjawisku *sextingu*, <http://fdn.pl/o-zjawisku-sektingu> [dostęp: 06.06.2015].

²³ Ł. Wojtasik, *Seksting wśród dzieci i młodzieży...*, dz. cyt., s. 86–87.

Konsekwencje tego zjawiska mogą być bardzo poważne. Niejednokrotnie wysłane znajomemu czy przyjacielowi zdjęcie było przez niego wykorzystywane i trafiało do publicznego obiegu w celu żartu, ośmieszenia czy zemsty po tym, jak osoba, która udostępniła zdjęcie, zerwała ze swoją dziewczyną czy chłopakiem. Często są również przypadki szantażu, w których odbiorca tego typu zdjęć grozi ich ujawnieniem i opublikowaniem w Internecie, próbując skłonić w ten sposób ofiarę do określonego zachowania²⁴.

Wiąże się to z ryzykiem wyśmiewania przez rówieśników, odrzuceniem w gronie przyjaciół, stresem, depresją, a w skrajnych przypadkach – nawet próbami samobójczymi. Zagrożeniem są również osoby, które z premedytacją wyłudniają materiały erotyczne od młodzieży. Zdarza się, że celowo podają się za ich rówieśników na forach, portalach społecznościowych lub czatach i nawiązują znajomość. Przesyłając nagie zdjęcia lub filmy wideo osobom poznanym w Internecie nie ma możliwości przewidzenia, w jakie ręce trafią i w jaki sposób zostaną wykorzystane. Odkrycie tożsamości takiej osoby i usunięcie zdjęć może być w efekcie niezwykle trudne i dodatkowo narażać na stres dziecko i całe jego otoczenie²⁵.

Tego rodzaju praktyki mogą w poważnym stopniu zaburzyć rozwój młodych ludzi, a szczególnie ich rozwój psychoseksualny²⁶. Większość młodych ludzi nie myśli perspektywicznie, a także nie posiada wiedzy odnośnie bezpieczeństwa tego typu korespondencji w sieci, nie ma więc pojęcia, że z pozoru niewinna zabawa może skończyć się tragicznie²⁷. Takie działania mogą prowadzić w konsekwencji do *cyberbullyingu*, który pojawia się, gdy jedna osoba lub grupa podejmują działania mające na celu zastraszenie, poniżenie, skrzywdzenie jednostki biorącej udział w procederze *sextingu* przy użyciu materiałów przez nią często dobrowolnie udostępnionych.

Z prawnego punktu widzenia zakazane jest tworzenie, wysyłanie i posiadanie materiałów porno, zarówno zdjęć jak i wideo, na których są osoby poniżej 18. roku życia. *Sexting* może więc narazić na zarzut posiadania dziecięcej pornografii. Poza tym otrzymywanie wiadomości MMS o obsceniczej treści

²⁴ S. Wójcik, K. Makaruk, *Seksting wśród polskiej młodzieży...*, dz. cyt., s. 4.

²⁵ Por. M. Pypeć, *Sexting wśród młodzieży*, <https://portal.abczdrowie.pl/sexting-wsrod-mlodziezy>, dz. cyt.

²⁶ Por. W. Ronatowicz, *Ryzykowne zachowania seksualne dzieci, młodzieży i młodych dorosłych...*, dz. cyt., s. 137.

²⁷ Por. A. Andrzejewska, J. Bednarek, *Seksting*, [w:] *Zagrożenia cyberprzestrzeni. Kompleksowy program dla pracowników służb społecznych*, red. J. Lizut, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka, Warszawa 2014, s. 159.

może być nieprzyjemne dla nastolatka i narażać go na dyskomfort, zwłaszcza gdy sobie tego nie życzy. Takie zachowania mogą naruszyć przyjaźń, spowodować niechęć do chodzenia do szkoły czy uprawiania sportów²⁸.

Regulacje Kodeksu karnego mówią, iż umieszczanie, rozpowszechnianie i kopiowanie pornograficznych zdjęć osób nieletnich jest karalne. Zgodnie z przepisami Kodeksu karnego grozi za to kara od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności.

Podsumowanie

Profilaktyka *sextingu*, zdaniem Łukasza Wojtasika²⁹, wymaga szerokich działań uświadamiających opinii społecznej specyfikę i skalę tego problemu. Służyć temu mogą m.in. kampanie społeczne, szerokie akcje informacyjne i idące za nimi komunikaty medialne. Świadomość powszechności i wagi *sextingu* pozwoli na uznanie go za istotny problem społeczny i zaangażowanie w jego profilaktykę przede wszystkim rodziców, szkół, profesjonalistów pracujących z dziećmi oraz dostawców usług internetowych.

Wartym podkreślenia działaniem profilaktycznym dotyczącym zjawiska *sextingu* jest kompleksowy program edukacyjny skierowany do nastolatków, profesjonalistów pracujących z młodzieżą oraz rodziców: „Myślę, więc nie ślę”³⁰. Celem tej kampanii jest pogłębienie świadomości młodych ludzi – przekazanie im wiedzy o potencjalnych konsekwencjach zachowań *sextingowych* oraz promowanie asertywności w kontaktach rówieśniczych. Projekt pomoże także podnieść kompetencje nauczycieli i profesjonalistów pracujących z młodzieżą poprzez opracowanie scenariuszy zajęć edukacyjnych na ten temat. Na potrzeby kampanii wyprodukowany został film fabularny pt. „Na zawsze”, którego fabuła dotyka kwestii zagrożeń związanych ze zjawiskiem *sextingu*. Film został nakręcony w nowatorskiej i atrakcyjnej formie. Jego akcja toczy się wyłącznie na ekranie komputera i telefonu. Scenariusz uwzględnia specyfikę komunikacji i zachowań właściwych młodym ludziom. Oprócz tego stworzony został edukacyjny materiał filmowy skierowany do rodziców i profesjonalistów, który został wzbogacony o wypowiedzi ekspertów oraz graficzną prezen-

²⁸ Por. J. Rokicka, *Sexting – zabawa czy koszmar nastolatków?* http://www.edziecko.pl/starsze_dziecko/1,79350,10068449,Sexting_zabawa_czy_koszmar_nastolatkow_.html [dostęp: 12.10.2015].

²⁹ Ł. Wojtasik, *Seksting wśród dzieci i młodzieży...*, dz. cyt., s. 93.

³⁰ Kampania „Myślę, więc nie ślę”, <http://seksting.fdn.pl/> [dostęp: 06.06.2015].

tację danych dotyczących *sextingu*. W ramach kampanii promowany jest 30 sekundowy spot telewizyjny oraz plakat stworzony w partnerstwie z agencją reklamową Publicis. Przekaz kampanii dociera do odbiorców poprzez reklamę prasową oraz outdoorową.

Problem sextingu pokazuje bez troskie podejście młodzieży do kwestii dysponowania swoim wizerunkiem, przedmiotowe traktowanie dziewcząt, przypisywanie wyglądowi szczególnej wartości. Jest to w dużej mierze wpływ wzorców płynących z przekazów medialnych, reklam, teledysków, relacji z życia gwiazd showbiznesu, czy w końcu popularnej wśród młodych ludzi pornografii, która zastępuje często rzetelną edukację seksualną. Zdjęcia rozsyłane przez nastolatki służą często im samym jako podniesienie własnej wartości, zwrócenie uwagi innych, zaspokojenie potrzeby bycia atrakcyjnym. Budowanie więzi w początkowej fazie znajomości oparte na takich wiadomościach przyspiesza proces i pomaga przełamywać bariery, jednak proces ten bywa zbyt krótkotrwały, a w przypadku zakończenia związku może okazać się krytyczny dla budowania nowych relacji. Osobną kategorią, kojarzoną z *sextingiem*, jest oferowanie własnych zdjęć erotycznych w zamian za korzyści finansowe, np. doładowanie telefonu lub prezentowanie swojego ciała przy użyciu kamerki internetowej na jednym z wideo-czatów w zamian za „napiwki”, czyli realne pieniądze przekazywane za pośrednictwem serwisu obsługującego wideo-czaty.

Tak, jak powstała w Polsce medialna kampania dotycząca *groomingu*, konieczna jest kampania medialna przeciwdziałająca *sextingowi*, która byłaby skierowana do młodych ludzi. Kanałami dotarcia informacji, oprócz telewizji i radia, powinien być przede wszystkim Internet. Takie państwa jak Wielka Brytania i Australia wyprodukowały spoty skierowane do młodzieży przestrzegające przed *sextingiem*. Powstają także aplikacje dedykowane telefonom komórkowym, które mają pomóc młodym ludziom w odparciu oczekiwań dotyczących przesyłania rozneglizowanych zdjęć. Stworzona została aplikacja Zipit, która w sposób dowcipny i grzeczny pomaga młodzieży w podejmowaniu asertywnego zachowania poprzez wysłanie do odbiorcy MMS-a z humorystycznym tekstem i zdjęciami, jako alternatywy do *sextingu*. Aplikacja jest bezpłatna i dostępna na stronach iTunes i Google Play³¹.

³¹ Por. W Ronatowicz, *Ryzykowne zachowania seksualne dzieci, młodzieży i młodych dorosłych...*, dz. cyt., s. 137.

Streszczenie: W artykule ukazany został *sexting* jako nowe zagrożenie dla dzieci i młodzieży. Tekst poprzedzony jest krótkim wstępem, w którym zasygnalizowane zostały problemy poruszane w dalszej części opracowania. Artykuł składa się z trzech części: pojęcie i typy *sextingu*, przyczyny i skala i specyfika zjawiska *sextingu* oraz konsekwencje *sextingu*. Opracowanie kończy się podsumowaniem i zamieszczoną bibliografią.

Słowa kluczowe: *sexting*, zapobieganie, przemoc

Abstract: The paper presents sexting as a new threat amongst children and young people and consists of three parts: the concept and types of sexting, causes and scale and specifics of the phenomenon and the consequences of sexting. This dissertation is preceded by a brief introduction which has been signaled problems discussed further below. Tips and set out a bibliography are concluded at the end.

Keywords: sexting, prevention, violence

Literatura przedmiotu

- Andrzejewska A., Bednarek J., *Seksting*, [w:] *Zagrożenia cyberprzestrzeni. Kompleksowy program dla pracowników służb społecznych*, red. J. Lizut, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka, Warszawa 2014.
- Bienias T., *Internet*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1998.
- Brytyjska młodzież oszalała na punkcie *sextingu*, <http://palmtop.pl> [dostęp: 06.06.2015].
- Corbett D., *Let's talk about sext: the challenge of finding the right legal response to the teenage practice of 'sexting'*, „Journal of Internet Law”, 2009, nr 12.
- Eseemesy i karesy*, <http://www.charaktery.eu/wiesci-psychologiczne/9677/Eseemesy-i-karesy/> [dostęp: 21.08.2015].
- Hudson H. K., *Factors affecting sexting behaviors among selected undergraduate students*, Eastern Illinois University, Charleston, 2006.
- Kampania „Myślę, więc nie ślę”*, <http://sexting.fdn.pl/> [dostęp: 06.06.2015].
- Lenhart A., *Teens and Sexting: How and why minor teens are sending sexually suggestive nude or nearly nude images via text messaging*, Pew Research Centre Report 2009, <http://pewresearch.org/assets/pdf/teens-and-sexting.pdf> [dostęp: 06.06.2015].
- Livingstone S., Górzgig A., *Sexting: the exchange of sexual messages online among european youth*, [w:] *Children, Risk and Safety on the Internet: Research and*

- Policy Challenges in Comparative Perspective*, red. S. Livingstone, L. Haddon, A. Gorzig, The Policy Press, Bristol 2012.
- Lopez J., *Has the Internet unleashed digital drama?*, „Momentum” 2011, nr 4.
- Lounsbury K., Mitchell K. J., Finkelhor D., *The true prevalence of „sexting”. Crimes against children research Centre*, 2011, <https://www.unh.edu>. [dostęp: 08.08.2015].
- Marker B. S., *Sexting as Moral Panic: an explanatory study into the media's construction of sexting*, Eastern Kentucky University, Richmond 2009.
- Mitchell K. J., Finkelhor D., Jones L. M., Wolak J., *Prevalence and Characteristics of Youth Sexting: A National Study*, „Pediatrics”, 2012, nr 129(1).
- O zjawisku sekstingu, <http://fdn.pl/o-zjawisku-sekstingu> [dostęp: 06.06.2015].
- Paszowska A., *Sexting*, http://www.ponton.org.pl/readarticle.php?article_id=181 [dostęp: 19.11.2014].
- Pypeć M., *Sexting wśród młodzieży*, <https://portal.abczdrowie.pl/sexting-wsrod-mlodziezy> [dostęp: 17.07.2015].
- Rokicka J., *Sexting – zabawa czy koszmar nastolatków?* http://www.edziecko.pl/star-sze_dziecko/1,79350,10068449,Sexting_zabawa_czy_koszmar_nastolatkow.html [dostęp: 04.05.2015].
- Ronaticz W., *Ryzykowne zachowania seksualne dzieci, młodzieży i młodych dorosłych w kontekście korzystania z technologii cyfrowych*, „Rocznik Lubelski”, t. 40, 2014, cz. 1.
- Sajkowska M., *Wykorzystywanie seksualne dzieci: teoria, badania, praktyka*, Fundacja „Dzieci Niczyje”, Warszawa 2004.
- Samplawska E., *Coraz mniej winni?*, „Polityka”, nr 3 (2588), 20.01.2007.
- Sexting staje się wśród nastolatków normą*, <http://polska.newsweek.pl/sexting-wsrod-nastolatkow-newsweek-pl,artykuly,349931,1.html> [dostęp: 06.06.2015].
- Siegle D., *Cyberbullying and sexting: technology abuses of the 21st century*, „Gifted child today” 2010, t. 32, nr 2.
- Siemieniecki B., *Pedagogika medialna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Taylor K. R., „*Sexting*”: *fun or felony?*, „Principal Leadership” 2009, nr 8.
- Temple J. R., Jonathan A. P., Van Den Berg P., Le V. D., McElhany A., Temple B. W., *Teen Sexting and Its Association With Sexual Behaviors*, „Arch Pediatr Adolesc Med”, 2012, nr 166(9).
- Wojtasik Ł., *Seksting wśród dzieci i młodzieży*, „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka”, 2014, nr 13(2).
- Wójcik Sz., Makaruk K., *Seksting wśród polskiej młodzieży. Wyniki badania ilościowego*, Fundacja „Dzieci Niczyje”, Warszawa 2014.